

Bijlage 2 bij de Regeling Opleiding Diploma Z-verpleegkundige 1986

De in deze bijlage geformuleerde eind- en tussentermen alsmede de leerstofaanduidingen zijn afgeleid uit de doelstelling opleiding diploma Z-verpleegkundige zoals vermeld in de toelichting op de genoemde regeling alsmede uit een impliciet beroepsbeeld van de Z-verpleegkundige.

Bij het formuleren van de eind- en tussentermen heeft de inhoudelijke werkgroep herziening regeling Opleiding Diploma Z-verpleegkundige (hierna te noemen "de inhoudelijke werkgroep") voorts gebruik gemaakt van het "advies betreffende de eindtermen van de Z-opleiding", uitgebracht door het Permanent Advies Orgaan voor de Z-opleiding aan de Geneeskundig Hoofdinspecteur voor de Geestelijke Volksgezondheid op 30 september 1982.

EINDTERMEN EN AFGELEIDE TERMEN VAN DE Z-OPLEIDING

De beroepsbeoefenaar kan:

- de relatie met de bewoner(s) vorm en inhoud geven;
- de hulpvraag en zorgbehoeften onderkennen;
- de zelfzorg van de bewoner ondersteunen en hieraan prioriteit verlenen bij het beroepsmatig handelen door recht te doen aan de eisen die de verpleegsituatie stelt, door de methodiek en systematiek van het verplegen adequaat toe te passen en te kiezen uit de aangewezen technieken van het verplegen.
- Het leefmilieu van de bewoners mede vorm en inhoud geven.
- Gebruik maken van middelen en van organisatiestructuren binnen de leefgroep ten behoeve van een optimale verpleging.
- Functioneren binnen werk- en overlegstructuren gericht op:
 - de eisen die de verpleegsituatie stelt;
 - coördinatie van de hulpverlening;
 - het waarborgen van de continuïteit van de verpleging;
 - intra- en interdisciplinaire samenwerking;
 - samenwerking met ouders c.q. wettelijke vertegenwoordigers;
 - samenwerking met vrijwilligers (voor omschrijving vrijwilligers zie de definitie WVC-nota "Vrijwilligersbeleid");
- Bijdragen aan ontwikkeling, vormgeving en functioneren van de werk- en overlegstructuren.
- Gebruik maken van middelen en organisatiestructuren binnen de instelling.
- Verantwoording dragen voor de coördinatie, continuïteit en de uitvoering van de verpleging van een groep bewoners en/of een individu binnen de groep.
- Begeleiding bieden aan leerlingen en stagiaires in de werksituatie.
- Gebruik maken van inzichten en ontwikkelingen binnen de zorg aan geestelijk gehandicapten, in het beroep van verpleegkundige in het algemeen en van de Z-verpleegkundige in het bijzonder.
- Eigen waarden en normen evenwichtig hanteren en in overeenstemming brengen met de eisen die aan de beroepsuitoefening gesteld worden.
- Zich houden aan de belofte van geheimhouding met betrekking tot het beroepsgeheim.
- Binnen het kader van de verpleegkundige beroepscode functioneren als werknemer in een instelling voor gezondheids- en/of welzijnszorg, dat wil zeggen:
 - bekend zijn met de rechten en plichten van de werknemer en deze in hun onderlinge relatie kunnen hanteren;

- een bijdrage kunnen leveren aan de vormgeving van deze rechten en plichten in relatie tot de kenmerken van de verpleegkundige beroepsuitoefening.

TUSSENTERMEN VOORBEREIDENDE PERIODE OPLEIDING DIPLOMA Z- VERPLEEGKUNDIGE

De leerling kan na de voorbereidende periode:

- Aangeven wat de primaire hulpvraag en de zorgbehoeften van de bewoner(s) kunnen inhouden;
 - een bijdrage leveren aan het ondersteunen van de zelfzorg;
 - observatiegegevens en gegevens over verrichte werkzaamheden vastleggen;
 - in een oefensituatie eenvoudige verpleegkundige handelingen verrichten;
 - fasen van het verpleegkundig proces alsmede de relatie tussen deze fasen aangeven.
- Doelstellingen en middelen van de leefgroep herkennen;
 - doelstellingen en inhoud van een dagprogramma benoemen.
 - Organisatiestructuren binnen de instelling herkennen;
 - aangeven welke werk- en overlegstructuren binnen de leefgroepen gebruikelijk zijn en welke rol de leerling daarin dient te vervullen;
 - het belang van de ouderparticipatie aangeven alsmede op welke wijze deze gestalte krijgt.
- Bereidheid tot ontvangen van ondersteuning bij het praktisch en theoretisch leren laten merken.
- Interesse tonen in aspecten van het verpleegkundig beroep;
 - interesse tonen in aspecten van de zorgverlening aan de geestelijk gehandicapten; .
 - aantonen bekend te zijn met zijn rechten en plichten als leerlingen.

TUSSENTERMEN Ie LEERPERIODE OPLEIDING DIPLOMA Z-VERPLEEGKUNDIGE

De leerling kan na de eerste leerperiode:

- De primaire hulpvraag en zorgbehoeften van de bewoner(s) onderkennen;
 - zelfzorg ondersteunen door o.a. eigen voorbeeldgedrag en scheppen van materiële mogelijkheden;
 - zelfstandig observeren en verslag doen van het gedrag van de bewoner(s) t.b.v. de continuïteit van zorg en behandeling;
 - eenvoudige verpleegkundige handelingen verrichten;
 - fasen van het verpleegkundig proces alsmede de relatie tussen deze fasen aangeven m.b.t. eigen praktisch handelen in relatie tot de bewoner(s).
- Doelstellingen en middelen van de leefgroep noemen;
 - onder begeleiding vorm en inhoud geven aan de doelstellingen van de leefgroep;
 - bijdragen aan opzet, uitvoering en evaluatie van het dagprogramma.
- Betrokkenheid tonen bij organisatiestructuren binnen de instelling;
 - mede voorwaarden scheppen om goed contact met ouders en familie van de bewoner(s) te stimuleren en te onderhouden;
 - met begrip voor hun situatie de ouders informeren over het functioneren van de bewoner binnen de leefgroep;
 - functioneren in bestaande werk- en overlegstructuren binnen de leefgroep;
 - notulen maken van werkoverleg.
- Medeverantwoordelijk zijn voor continuïteit en uitvoering van de verpleging van de bewoners van de leefgroep en/of een individu binnen de groep.
- Omgaan met kritiek omtrent eigen functioneren;
 - individuele behoeften kunnen aangeven aan begeleiding vanuit praktijkleerdoelen;
- Interesse tonen in het geheel van de gezondheidszorg;
 - interesse tonen in maatschappelijke invloeden op de zorgverlening aan geestelijk gehandicapten;

- Omgaan met vertrouwelijke informatie, respecteren van andere overtuigingen, waarden en normen;
- Aantonen bekend te zijn met rechten en plichten van de leerling/werknemer;
 - aangeven wat de beroepscode van verpleegkundigen inhoudt.

TUSSENTERMEN 2e LEERPERIODE OPLEIDING DIPLOMA Z-VERPLEEGKUNDIGE

De leerling kan na de tweede leerperiode:

- de hulpvraag en zorgbehoeften van de bewoner(s) onderkennen;
- de zelfzorg van de bewoner ondersteunen en hieraan prioriteit verlenen bij het beroepsmatig handelen rekening houdend met de eisen die de verpleegsituatie stelt door onder begeleiding de methodiek en systematiek van het verplegen adequaat toe te passen en te kiezen uit de aangewezen technieken van het verplegen.
- Onder begeleiding het leefmilieu van de bewoners mede vorm en inhoud geven.
- Gebruik maken van middelen en van organisatiestructuren binnen de leefgroep ten behoeve van een optimale verpleging.
- Functioneren binnen werk- en overlegstructuren gericht op:
 - de eisen die de verpleegsituatie stelt;
 - intra- en interdisciplinaire samenwerking;
 - het waarborgen van de continuïteit van de verpleging;
 - samenwerking met ouders c.q. wettelijke vertegenwoordigers;
 - samenwerking met vrijwilligers.
- Werkoverleg leiden.
- Onder begeleiding gebruik maken van middelen en organisatiestructuren binnen de instelling.
- Mede verantwoordelijk zijn voor de uitvoering, continuïteit en de coördinatie van de verpleging van een groep bewoners en/of een individu binnen de groep.
- Op systematische wijze ondersteunen van de praktijkopleiding van een jongere-jaars-leerling en/of stagiair.
- Onderkennen van inzichten en ontwikkelingen binnen de zorg voor geestelijk gehandicapten, in het beroep van verpleegkundige in het algemeen en van de Z-verpleegkundige in het bijzonder.
- Toetsen van de eigen opvattingen aan de eisen die aan de beroepsuitoefening gesteld worden.
- Aantonen bekend te zijn met de rechten en plichten van de leerling-werknemer en deze in hun onderlinge relatie kunnen hanteren;
 - aangeven hoe deze rechten en plichten in relatie tot de kenmerken van de verpleegkundige beroepsuitoefening vorm hebben gekregen.

Inleiding leerstof aanduidingen

In verband met de te verwachten landelijke toetsing gedurende de derde leerperiode en de daarbij noodzakelijke eenheid in de leerstof heeft de inhoudelijke werkgroep leerstof samengesteld zoals opgenomen in deze bijlage. Het betreft hier een globale weergave van de leerstof waarbij alleen de hoofdlijnen worden aangegeven. Het zijn onderwerpen die tenminste in de opleiding aan de orde moeten worden gesteld.

Hierbij wordt voorts nog opgemerkt dat deze leerstofaanduidingen in zeer kort tijdsbestek tot stand zijn gekomen. Deze dienen dan ook gezien te worden als een eerste aanzet waarop in de toekomst mogelijk nog aanvullingen of wijzigingen kunnen worden aangebracht. Deze leerstof is samengesteld op geleide van de doelstelling van de opleiding als vermeld in de toelichting op de regeling alsmede op de eind- en tussentermen in deze bijlage.

Bij het samenstellen van de leerstofaanduidingen heeft de inhoudelijke werkgroep o.m. gebruik gemaakt van het Raamleerplan Z-opleiding van het Nationaal Ziekenhuisinstituut.

Het merendeel van de leerstof is gegroepeerd in clusters van vakken. De vakken in één cluster vertonen een onderlinge samenhang. Deze ordening is bedoeld om de integratie van de verschillende vakken in één cluster te

bevorderen. Wat met deze integratie wordt beoogd wordt aangegeven in de doelstelling van een cluster. De volgende clusters worden onderscheiden: verpleegkunde, gezondheidsleer ziekteleer en agogische vakken. Daarnaast bestaan nog drie eenheden: instructie praktijk- en werkbegeleiding alsmede de algemene en persoonlijkheidsvorming en de keuze uren.

Het cluster verpleegkunde is het specifiek beroepsgerichte cluster. De overige leerstof dient relevant te zijn voor de verpleegkundige beroepsuitoefening. Sommige onderwerpen zijn bij meer dan één vak opgenomen. De inhoudelijke werkgroep heeft hiervoor gekozen gezien het belang dat zij aan het betreffende onderwerp bij bepaalde vakken hecht. Achterwege laten van zo'n onderwerp geeft een onvolledige weergave van het betreffende vak.

De leerstofaanduidingen dienen in het opleidingswerkplan verwerkt te worden. Omdat de onderdelen in feite niet los van elkaar kunnen worden gezien wordt in het opleidingswerkplan aangegeven hoe, naast de integratie van theorie en praktijk, integratie van de diverse onderdelen gestalte krijgt en hoe de verschillende docenten bij dit integratie proces worden betrokken. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld een thematisch multidisciplinaire benadering van delen van de leerstof.

A. DOELSTELLING CLUSTER VERPLEEGKUNDE

De leerling beschikt over zodanige kennis, inzicht, vaardigheden en attitude, dat hij aansluitend aan de mogelijkheden van de bewoner, hem of haar bijstaat in het gezond functioneren en ondersteunt bij het eventueel verbeteren of handhaven van de gezondheidstoestand, respectievelijk vredig sterven. Een en ander vooral gesitueerd in het zogenaamde micro-verpleegkundig taakveld met coördinerende taken in het mesotaakveld.

A.I. DOELSTELLING VAK Z- VERPLEEGKUNDE

De leerling beschikt over kennis, inzicht, vaardigheden en attitude, opdat de leerling in staat is op procesmatige wijze een optimale verzorging/begeleiding te geven aan de geestelijk gehandicapte in de intra- en semimurale zorgverlening.

Tevens kan de leerling een goed woon/leefklimaat ontwikkelen en in stand houden voor de bewoner(s), waarin zowel pedagogisch-agogische als somatische aspecten integratief en methodisch benaderd worden.

Leerstofaanduiding.

- visie op Z-verpleegkunde:
 - het beroep van Z-verpleegkundige
 - taken van de Z-verpleegkundige
 - beroepshouding/beroepsbewustzijn
 - ethische aspecten van het beroep
- beroepenoriëntatie
 - gelijkwaardige opleidingen
 - vervolgoopleidingen
 - aanverwante opleidingen
 - mogelijkheden met het diploma Z-verpleegkundige
- Theorieën in de verpleegkunde
- Verplegingswetenschappelijk onderzoek
- Algemene aspecten van de verpleegkunde
 - oriëntatie op het vak verpleegkunde
 - aspecten van het verplegen (zelfzorg-mantelzorg-beroepsmatige zorg)
 - aspecten van Z-verplegen
 - attitude (confrontatie-acceptatie-relatiemogelijkheden) (positieve attitude van de verpleegkundige t.o.v. de

- bewoner)
 - opbouwen, in stand houden en zo nodig afbouwen van een relatie
 - probleemoplossende attitude en activiteiten
 - beroepsgeheim
 - verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid
 - strafrecht, civielrecht, tuchtrecht
 - patiëntenrecht, waaronder juridische aspecten ten aanzien van de geestelijk gehandicapte
- Elementen van het verpleegkundig proces, o.a.:
 - het systematisch verzamelen van gegevens
 - plannen van de verpleegkundige zorg
 - geven van de verpleegkundige zorg
 - evalueren en bijstellen van de gegeven zorg
 - het doel van en de methodes ten behoeve van observatie en rapportage
 - rapportage aan eigen en andere discipline(s)
 - het opstellen van een verpleegplan in samenhang met het behandelplan van de andere disciplines
 - organisatie van eigen werk in de uitvoering van het verpleegplan
 - coördinatie van activiteiten rond de bewoner
- Aspecten ten aanzien van activiteiten van het dagelijks leven
 - opstaan, naar bed gaan, nachtrust
 - dagelijkse lichamelijke verzorging
 - de zorg voor kleding en schoeisel
 - eten en drinken
 - het gebruik van het toilet
- Verpleegsituaties
 - verplegen van bewoners die bedverpleging nodig hebben
 - verplegen van bewoners die meervoudig gehandicapt zijn
 - verplegen van ouder-wordende bewoners
 - verplegen van bewoners die beschermende maatregelen nodig hebben
 - verplegen van bewoners die angstig zijn
 - verplegen van bewoners die zelfverwonders gedrag vertonen
 - verplegen van bewoners die contactstoornissen vertonen
 - opname van een nieuwe bewoner
 - opname in ziekenhuis
 - zorg voor stervende bewoners
 - zorg voor overleden bewoners.
- Verpleegtechnieken
 - observaties in verband met de gezondheidstoestand van de bewoner
 - toedienen van medicijnen
 - uitscheidingen
 - desinfecteren/steriliseren
 - verzorgen van verplegingsartikelen
 - verzamelen van materiaal voor laboratoriumonderzoek
 - assisteren bij het uitvoeren van onderzoeken en behandelingen
 - verzorging en hulp bieden bij het plaatsen van prothesen en het gebruik maken van hulpmiddelen
 - enterale en parenterale vochttoedieningen
 - wondverzorging
- Samenwerken
 - aspecten van samenwerken

- aspecten van communicatie
- de taakverdeling
- groepsontwikkeling
- hanteren van conflicten
- geven/ontvangen van feedback
- overlegvormen binnen de leefgroep
- Leidinggeven
 - leiderschapstijlen en specifieke kenmerken
 - verband formeel leiderschap en de verdeling van taken en verantwoordelijkheden
 - factoren uit omgeving die bepalend kunnen zijn voor leidinggeven
 - factoren in de persoon die bepalend kunnen zijn voor leidinggeven
- Leerlingbegeleiding
 - praktijk- en werkbegeleiding
 - de rol van de praktijkbegeleider
 - de rol van de werkbegeleider
 - relatie praktijkbegeleiding-werkbegeleiding

- Capita selecta verpleegkunde

Ten aanzien van de capita selecta worden een aantal onderwerpen genoemd die betrekking hebben op het verplegen van bewoners bij ziekten. De leerstof wordt door het hoofd van de opleiding na overleg met de betrokken docenten vastgesteld.

De capita selecta geeft de mogelijkheid om specifieke onderwerpen te behandelen, afhankelijk van de situatie binnen de instelling. De hierna genoemde leerstofaanduiding is niet bedoeld limitatief te zijn.

- verplegen van bewoners met infectieziekten
- verplegen van bewoners met huidziekten
- verplegen van bewoners met hart- en vaatziekten
- verplegen van bewoners met ziekten van het spijsverteringskanaal
- verplegen van bewoners met ziekten aan de luchtwegen en longen
- verplegen van bewoners met stoornissen van de klieren met inwendige secretie
- verplegen van bewoners met bloedziekten
- verplegen van bewoners met ziekten van gewrichten en beenderen
- verplegen van bewoners met ziekten van de zintuigen
- verplegen van comateuze bewoners
- verplegen van bewoners met motorische stoornissen
- verplegen van bewoners met neurologische stoornissen
- verplegen van bewoners met ziekten aan de nieren en urinewegen
- verplegen van bewoners met gynaecologische aandoeningen
- verplegen van bewoners die angstig zijn
- verplegen van bewoners die psychotisch gedrag vertonen
- verplegen van bewoners met functie-stoornissen
- verplegen van bewoners die gedesoriënteerd zijn (tijd-plaats-persoon)
- verplegen van bewoners die verschijnselen vertonen van dementie
- verplegen van bewoners die depressieve stemmingen hebben
- verplegen van bewoners die agressief gedrag vertonen
- verplegen van bewoners die neurotisch gedrag vertonen
- verplegen van bewoners met dwanghandelingen.

N .B. Met name bij het vak Z-verpleegkunde is bij de leerstofaanduiding getracht zoveel mogelijk aan te sluiten bij het raamleerplan Z-opleiding wat betreft indeling en inhoud.

A.2. EERSTE HULPVERLENING EN VERBANDLEER

Doelstelling.

De leerling beschikt over zodanige kennis, inzicht, vaardigheden en attitude dat hij in staat is bij ongelukken, verwondingen en andere calamiteiten betreffende bewoners en/of collega's eerste hulp te verlenen.

Leerstofaanduiding.

- hoe te handelen bij vermissing van een bewoner.
- hoe te handelen bij brand.
- benaderen van een persoon bij ongeval.
- benaderen en eerste hulp verlenen bij een bewusteloze persoon.
- mond op mond beademing.
- soort ongevallen en verwondingen: herkennen, eerste hulp, verbandleer.
- hartmassage.

A3. ORGANISATIE VAN DE ZORG VOOR GEESTELIJK GEHANDICAPTEN

Doelstelling.

De leerling heeft kennis van en inzicht in de organisatie van de gezondheidszorg in zijn algemeenheid en de zorg voor geestelijk gehandicapten in het bijzonder.

Leerstofaanduiding.

- structuur van de gezondheidszorg in Nederland.
- voorzieningen, dienstverlening en zorg t.a.v. geestelijk gehandicapten.
- organisatiestructuren.
- de overheidsbemoediging met de zorg voor geestelijk gehandicapten.
- wet- en regelgeving.
- studie, wetenschappelijk onderzoek en deskundigheidsbevordering.
- opleidingen t.b.v. de zorg voor geestelijk gehandicapten.
- organisaties van werkgevers en werknemers.
- arbeidsvoorwaarden.

B. DOELSTELLING CLUSTER GEZONDHEIDSLEER

De leerling beschikt over zodanige kennis en inzicht dat hij een bijdrage kan leveren aan het bewerkstelligen en handhaven van het gezonde bestaan van de bewoner en zichzelf.

B.1. DOELSTELLING ANATOMIE EN FYSIOLOGIE

De leerling beschikt over kennis van en inzicht in de bouw en het functioneren van het menselijk lichaam ter ondersteuning van de beroepsuitoefening en van de vakken binnen de clusters gezondheidsleer, ziekteleer en verpleegkunde.

Leerstofaanduiding anatomie en fysiologie.

- Inleiding.
- Celdeling, erfelijke materie en voortplanting.
- De weefsels.
- Het beenderstelsel.
- Het spierstelsel.

- De stofwisseling.
- Het spijsverteringsstelsel.
- Het bloedvatstelsel.
- Het lymfvaatstelsel.
- Het ademhalingsstelsel.
- Het uitscheidingsstelsel.
- De huid.
- De geslachtsorganen.
- De zintuigen.
- Het zenuwstelsel.
- Het hormoonstelsel.

B.2. DOELSTELLING GERONTOLOGIE

De leerling heeft kennis van en inzicht in processen naar en tijdens de ouderdom opdat de leerling in staat is de ouderwordende bewoner te begeleiden.

Leerstofaanduiding gerontologie.

- Inleiding.
- Kenmerken van de ouderwordende bewoner en de gevolgen van het ouder worden.
- Zorgverlening aan de ouderwordende bewoner.
- Activiteiten.

B.3. DOELSTELLING VOEDINGSLEER

De leerling heeft kennis van en inzicht in de functie van voeding in relatie tot gezond functioneren opdat hij in de woonsituatie in staat is zorg te dragen voor een goed voedingspatroon.

Leerstofaanduiding voedingsleer.

- Inleiding.
- De functie van voeding, voedingsmiddelen en voedingsstoffen.
- De samenstelling van voeding.
- De hoeveelheid en consistentie van voeding.
- Relatie tussen voeding en gedrag.
- Relatie tussen voeding en gezondheid.
- Relatie tussen voeding en sfeer tijdens de eetsituatie.
- Bijzondere voedingspatronen.
- Voedingspatronen in relatie tot de levensbeschouwing.

B.4. DOELSTELLING GEZONDHEIDSVOORLICHTING EN OPVOEDING EN GEZONDHEIDSLEER

De leerling heeft kennis en inzicht in het gezonde bestaan, in de gezondheidsproblemen en in de mentaliteits- en gedragsbeïnvloeding m.b.t. de gezondheidstoestand opdat de leerling in de woonsituatie in staat is een bijdrage te leveren aan het gezond zijn en blijven van de bewoners.

Leerstofaanduiding gezondheidsvoorlichting en opvoeding en gezondheidsleer.

- Inleiding basisbegrippen: gezondheid-voorlichting-opvoeding.
- Voorwaarden gezond te blijven/te worden, w.o. preventie en hygiëne.

- Financiën en gezondheid.
- Sport en gezondheid.
- Alternatieve leefwijzen.
- Gebruik van genotmiddelen, gewoontevorming en verslaving, preventie en hulpverlening.

C. DOELSTELLING CLUSTER ZIEKTENLEER

De leerling heeft kennis van en inzicht in ziekten, oorzaken, onderzoekmethoden en behandeling opdat de leerling in staat is in de woonsituatie de gevolgen van het ziekzijn op een adequate wijze op te vangen voor zowel het individu alsook voor de groep bewoners.

C.1. DOELSTELLING ALGEMENE EN SPECIËLE ZIEKTENLEER

De leerling heeft kennis van en inzicht in ziekten en ziekteverschijnselen van het menselijk lichaam opdat de leerling in de woonsituatie:

- gericht is op het voorkomen van ziekten;
- symptomen, syndromen en ziektebeelden kan onderscheiden;
- op adequate wijze kan meewerken aan onderzoekmethoden en (alternatieve) behandelingen.

Leerstofaanduiding algemene en speciële ziektenleer.

- Inleiding.
- Ziekteverschijnselen.
- Ziekte-oorzaken.
- Besmetting, infectie en ontsteking.
- Immunologie.
- Gezwelvorming en de gevolgen ervan.
- Circulatie, vochtbalans en shock.
- Stoornissen in de energievoorziening.
- Infectieziekten.
- Huidziekten.
- Ziekten van het spijsverteringsstelsel.
- Ziekten van longen, luchtwegen en borstvlies.
- Ziekten van het hart en de bloedvaten.
- Ziekten van de nieren en urinewegen.
- Stoornissen van de klieren met inwendige secretie.
- Bloedziekten.
- Ziekten van de gewrichten en de beenderen.
- Ziekten van de zintuigen.
- Gynaecologische aandoeningen.
- Erfelijke ziekten.

C.2. DOELSTELLING ALGEMENE EN SPECIËLE NEUROLOGIE

De leerling heeft kennis van en inzicht in de bouw en het functioneren van het zenuwstelsel en de afwijkingen daarvan opdat de leerling in de woonsituatie

- op de hoogte is van de oorzaken en de gevolgen van neurologische afwijkingen;
- symptomen, syndromen en ziektebeelden kan herkennen;
- adequate wijze kan meerwerken aan onderzoekmethoden en (alternatieve) behandelingen.

Leerstofaanduiding algemene en speciële neurologie.

- Inleiding.
- De algemene structuur van het zenuwstelsel.
- De indeling van het zenuwstelsel.
- De processen, de functies en de taken van het zenuwstelsel.
- Het ruggemerg.
- De hersenen.
- Het perifere zenuwstelsel.
- Het autonome zenuwstelsel.
- Het zenuwstelsel als geheel.
- De leer der symptomen.
- De circulatiestoornissen.
- De gezwellen.
- De ontstekingen.
- De degeneratieve ziekten.
- Afwijkingen door stoornissen van de ontwikkeling en van de geboorte.
- Intoxicaties, deficiënties en stofwisselingsstoornissen.
- De traumata.
- De functiestoornissen.
- Stoornissen in het bewustzijn.
- Motorische stoornissen.
- Enkele bijzondere onderwerpen zoals epilepsie, chromosomale afwijkingen.
- Neurologische onderzoeksmethoden.

C.3. DOELSTELLING PSYCHOGERIATIE

De leerling heeft kennis van en inzicht in de zorgverlening aan psychogeriatrische bewoners en heeft een attitude ontwikkeld om in de specifieke zorgbehoefte te voorzien zowel voor de individuele bewoner als voor de leefgroep.

Leerstofaanduiding psychogeriatricie.

- Inleiding.
- Kenmerken van de bewoner met psychogeriatrische problemen.
- Zorgverlening aan de bewoner met psychogeriatrische problemen.
- veranderingen in het gedrag, m.n. depressie, dementie.
- Activiteiten.

C4. DOELSTELLING DIEETLEER

De leerling heeft kennis van en inzicht in de relatie tussen aandoeningen en aangepaste voeding/diëten opdat de leerling dat in de woonsituatie kan inpassen.

Leerstofaanduiding dieetleer.

- Inleiding.
- Kennis en inzicht met betrekking tot het doel, de functie, de samenstelling en de hulpverlening ten aanzien van diëten passend bij de ziektebeelden vermeld bij de algemene en speciële ziektenleer en bij de algemene en speciële neurologie.

C.5. DOELSTELLING FYSIOTHERAPIE

De leerling heeft kennis van en inzicht in de fysiotherapeutische behandelingen die in de zorg voor geestelijk gehandicapten voorkomen opdat de leerling in staat is in de woonsituatie een aantal principes van de fysiotherapie toe te passen en bepaalde onderdelen van de behandeling over te nemen/te continueren.

Leerstofaanduiding fysiotherapie.

- Inleiding.
- Houding en beweging.
- Til- en verplaatsingstechnieken.
- Normale motorische ontwikkeling.
- Abnormale motorische ontwikkeling.
- Vroeg diagnostiek.
- Orthopedische operaties.
- Omgaan met spastische bewoners.
- Hulp bij ademhalingsmoeilijkheden/benauwdheid.
- Reumatische afwijkingen.
- Gebruik van hulpmiddelen.

C.6. DOELSTELLING ERGOTHERAPIE

De leerling heeft kennis van en inzicht in de ergotherapie opdat de leerling in staat is binnen de woonsituatie een aantal principes van ergotherapie toe te passen en bepaalde onderdelen van de behandeling over te nemen en te continueren.

Leerstofaanduiding ergotherapie.

- Inleiding ergotherapie.
- Aspecten van de zelfzorg:
 - Communicatie.
 - Sociale redzaamheid.
 - Huishoudelijk werk.
 - Vrije tijd.
 - Handvaardigheid.
 - Textiele werkvormen.
 - Materiële werkvormen.
 - Huisaanpassingen.
- Aanmeten van hulpmiddelen.

D. DOELSTELLING CLUSTER AGOGISCHE VAKKEN

De leerling heeft kennis van en inzicht in het menselijk gedrag in het algemeen en die van geestelijk gehandicapte in het bijzonder. Vanuit deze kennis en dit inzicht heeft hij vaardigheden ontwikkeld om relaties aan te gaan met de geestelijk gehandicapte en deze te onderhouden. Hij heeft kennis van en inzicht in handelings- en behandelingsstrategieën en heeft vaardigheden ontwikkeld om deze in de woon- en leefsituatie van de bewoner daadwerkelijk te ondersteunen of toe te passen.

Bovendien heeft hij de grondhouding ontwikkeld die nodig is om voornoemde kennis, inzichten en vaardigheden toe te kunnen passen in de intramurale zorg voor geestelijk gehandicapten.

D.1. DOELSTELLING AGOLOGIE WAARONDER (ORTHO)PEDAGOGIEK, PSYCHOLOGIE, PSYCHOPATHOLOGIE

De leerling heeft kennis van en inzicht in het menselijk gedrag, zowel dat van de mens als individu als dat van de mens in groepsverband.

Hij heeft inzicht in de belevingswereld van de geestelijk gehandicapte. Hij beschikt over de vaardigheden en de attitude om het gedrag van de geestelijk gehandicapte positief te beïnvloeden.

Hij heeft kennis van en inzicht in het gedrag van hulpvragende en hulpverlenende in hun specifieke en soms gemeenschappelijke situatie. In deze situaties beschikt hij over vaardigheden in het aangaan van, omgaan met en hanteren van relaties.

Hij heeft kennis van en inzicht in het proces van opvoeden en begeleiden. In deze processen kan hij de belemmerende factoren en de mogelijkheden van de bewoner erkennen en beschikt hij over vaardigheden en attitudes om de belemmeringen op te heffen en de mogelijkheden uit te breiden. Hij heeft kennis van en inzicht in behandelingsstrategieën en heeft de vaardigheid ontwikkeld om deze in de leefsituatie te ondersteunen of toe te passen.

Leerstofaanduiding agologie.

- Mens, ontwikkeling, groei.
 - functioneel: perceptie, bewustzijn, denken, leren, geheugen, motivatie, emotie, handelen;
 - het ontwikkelingsproces en daaraan gekoppelde, leeftijdsgebonden, gedragsveranderingen binnen de motorische, perceptuele, intellectuele, emotionele, sociale, seksuele, taal- en spelontwikkeling;
 - attitude en ontwikkeling van de persoonlijkheid;
 - het ontwikkelingsproces en gedragsveranderingen bij de geestelijk gehandicapte; graden van zwakzinnigheid;
 - zwakzinnigheid als cultuur-historisch bepaald fenomeen;
 - persoonlijkheidsleer;
 - verklaringsmodellen van menselijk gedrag.
- Pedagogisch/psychologische observatie, rapportage, registratie en psychodiagnostiek.
 - voorkomen van factoren die van negatieve invloed kunnen zijn op observaties;
 - individu- en groepsgerichte observatie- en registratietechnieken;
 - testen en schalen.
- Opvoeding en begeleiding van gedrag en ontwikkeling.
 - opvoeding en voorwaarden daartoe binnen de grenzen van aanleg en milieu;
 - planmatige opvoeding naar opvoedingsdoelen met behulp van opvoedingsmiddelen;
 - groepsprocessen en de begeleiding daarvan;
 - opvoeding, opvoedbaarheid en begeleiding van geestelijk gehandicapten;
 - ortho-agogische methodieken;
 - opvoedingsstijlen en de effecten ervan;
 - normatieve en ethische implicaties van beïnvloedingsprocessen.
- Bijzondere problematiek in gedrag en ontwikkeling.
 - ontwikkelingsstoornissen;
 - functiestoornissen, psychiatrische stoornissen, meervoudige handicaps, afwijkend en ongewenst gedrag en ortho-agogische begeleiding ervan;
 - het integreren van (para)medische behandelingsaspecten;
 - op persoonlijkheidsleer en verklaringsmodellen van menselijk gedrag gebaseerde begeleiding en therapieën.

D.2. DOELSTELLING LOGOPEDIE

De leerling heeft kennis van en inzicht in de betekenis van de logopedie in het algemeen en voor de geestelijk gehandicapte in het bijzonder.

Hij heeft kennis van en inzicht in de spraak- en taalontwikkeling bij de normaal begaafde en bij de geestelijk gehandicapte en hij heeft inzicht in de functie van de Z-verpleegkundige in dit proces.

Hij heeft kennis van en inzicht in de verschillende facetten van de communicatie en kan deze gebruiken in relatie tot de geestelijk gehandicapte.

Hij is geconfronteerd met de consequenties van een aantal bijkomende handicaps voor de spraak- en taalontwikkeling en de ontwikkeling van de primaire functies.

Leerstofaanduiding logopedie.

- Elementaire begrippen en het verloop van de spraak- en taalontwikkeling in het algemeen en toegepast op de geestelijk gehandicapte;
- Anatomie van het oor en van het strottehoofd; fysiologie van het gehoor en afwijkingen van het gehoororgaan;
- Spraak- en taalontwikkeling bij veel voorkomende afwijkingen en ziektebeelden;
- Spraak- en taalstoornissen;
- Hoorstoornissen met aandacht voor gehooronderzoek, gebruik van hulpmiddelen en de specificiteit van de spraak- en taalontwikkeling van de gehoorgestoorde;
- hooropvoeding;
- Ontwikkeling van de primaire functies en afwijkingen in die ontwikkeling;
- overzicht van oefeningen, (technische) aanpassingen en therapieën ter bevordering van de ontwikkeling van deze functies;
- het eten en drinken geven aan geestelijk (en lichamelijk) gehandicapten.

D.3. DOELSTELLING BEWEGINGSAGOGIEK

De leerling heeft kennis van en inzicht in het functioneren van de mens op het gebied van bewegen. Hij kan theoretische concepten van de bewegingsagogiek vertalen naar het bewegingsgedrag van de geestelijk gehandicapte.

Hij heeft via zelf ervaren, inzicht in de beleving, mogelijkheden en beperkingen van bewegen.

Leerstofaanduiding bewegingsagogiek.

- Inleiding tot de bewegingsagogiek.
- Werkgebieden van de bewegingsagogiek.
- De (psycho)motoriek van de geestelijk gehandicapte.
- Het gebruik van (materiaal) in de binnen- en buitenruimte.

D.4. DOELSTELLING BEZIGHEIDSBEGELEIDING

De leerling heeft inzicht in en vaardigheid met het, in agogisch/didactisch opzicht op de juiste gronden, kiezen, voorbereiden en begeleiden van activiteiten voor geestelijk gehandicapten.

Deze activiteiten liggen vooral op het gebied van muziek, spel, bewegings- en dramatische expressie, en handvaardigheid, zowel gezien vanuit ontwikkelingsdoelen als gericht op vrije-tijdsbesteding en op het in stand houden van door de bewoner verworven vaardigheden op dit gebied.

Bezigheidsbegeleiding leerstofaanduiding.

- Activiteiten m.b.t. muziek, zang en ritme.
 - de elementen van muziek: geluid, klank en klankkleur;

- het metrum van muziek; tempo, maat, ritme, melodie, harmonie, dynamiek;
- vormen van muziekgebruik: beweging;
- middelen tot muziek beleven: stemgebruik, lichaamsgebruik, instrumenten en apparatuur;
- muzieknotatie: notenschrift, grafische partituren;
- Activiteiten m.b.t. handvaardigheid.
 - technieken, vaardigheden en methodieken;
 - materiaalkennis en gereedschapsleer;
 - groepswerk of individuele benadering;
- Activiteiten m.b.t. bewegingsactivering en -recreatie.
 - bewegingsvormen en spelen en het vormgeven en deelnemen, met speciale aandacht voor het bewegen met oudere bewoners en met bewoners van laag nivo.
- Activiteiten m.b.t. spel.
 - speltheorieën waaronder spelontwikkeling en spelvormen;
 - spelmaterialen en de speel-o-theek.
- Activiteiten m.b.t. drama.
 - het verbaal en non-verbaal uitdrukken in diverse vormen.
 - de ondersteuning hiervan d.m.v. decor etc. en voorwaarden voor samenspel en improvisatie.
- Activiteiten m.b.t. ontspanning en recreatie.
 - aandacht voor feesten, uitstapjes, hobby's, tv kijken en vakantie.
- Aspecten van ADL.
- Integratie van aspecten.
 - de logische samenhang van de aspecten in een en dezelfde omgangssituatie.

E. ALGEMENE EN PERSOONLIJKHEIDSVORMING

E.1. DOELSTELLING ALGEMENE EN PERSOONLIJKHEIDSVORMING

De leerling beschikt over zodanige kennis, inzicht en vaardigheden dat hij verantwoordelijkheid draagt voor het eigen functioneren als beroepsbeoefenaar in persoonlijk en maatschappelijk opzicht.

Aandachtsgebieden.

- Sociale vaardigheden.
- Groepsdynamica.
- Expressie.
- Levensbeschouwelijke stromingen.
- Actuele maatschappelijke ontwikkelingen.
- Aspecten van maatschappijleer.

F. INSTRUCTIE WERK EN PRAKTIJKBEGELEIDING

F.1. DOELSTELLING PRAKTIJKBEGELEIDING

De leerling beschikt over zodanige kennis en inzicht in praktijkbegeleiding en heeft een zodanige attitude dat hij gebruik maakt van praktijkbegeleiding in het onderwijsleerproces .

F.2. DOELSTELLING WERKBEGELEIDING

De leerling beschikt over kennis en vaardigheden die hem in staat stellen een leerling of een stagiair te intro-

duceren en/of te begeleiden op de afdeling en hij kan daarbij de samenhang aangeven tussen praktijkleerdoelen en afdelingsgebonden doelstellingen.

De leerling beschikt over kennis en vaardigheden die hem in staat stellen een nieuwe collega te introduceren en/of te begeleiden op de afdeling.

Leerstofaanduiding praktijkbegeleiding

- Het doel van praktijkbegeleiding.
- De plaats van praktijkbegeleiding binnen de organisatie.
- Overlegstructuren ten behoeve van praktijkbegeleiding.
- De middelen om praktijkbegeleiding te geven.
- De functie en het gebruik van het praktijkopleidingsboek.
- De invulling van praktijkbegeleiding.
- Doel, functie en het oefenen van introductie functionerings-, begeleidings- en beoordelingsgesprekken.

Leerstofaanduiding werkbegeleiding

- Doel en functie werkbegeleiding.
- De begeleider als uitvoerder van de zorgvisie.
- Doelstelling, beleid en planning van een afdeling.
- Diverse begeleidingsvormen en modellen.
- De leerling als werkbegeleider w.o.
 - de relatie begeleider
 - stagiair.
 - de relatie begeleider
 - leerling/werknemer.
 - het maken van een inwerkprogramma.
 - het geven van werkbegeleiding.
- Diverse beoordelingstechnieken en methodieken.
- De procedure m.b.t. het beoordelingsgesprek.
- De participatie van de werkbegeleider aan het beoordelingsgesprek.
- Het leerproces op de afdeling w.o.
 - klinische lessen.
 - deelnemen aan besprekingen.
 - formuleren van praktijkleerdoelen.

Zie verder praktijkopleidingsboek.

G. KEUZE-UREN

De keuze-uren kunnen worden gebruikt ter verdieping of aanvulling van de in de regeling genoemde vakken. Ook kan een deel van de uren worden gebruikt voor het verwerven van meer kennis en vaardigheden, welke noodzakelijk kunnen zijn voor het werken op e.en min of meer gespecialiseerde leefgroep, indien een instelling daarover beschikt.